

عناصر فرهنگ ساز در مرصاد العباد

حسینعلی سرحدی *

چکیده :

نجم الدین رازی از عارفان برجسته ی ایرانی است که در اواخر قرن ششم و نیمه قرن هفتم می زیست . شعرا و نویسندگان بر حسب شرایط زمان و مقتضیات حیات خود رسالت خویش را که همانا فرهنگ سازی است به گونه های مختلف پیش می بردند ،نجم الدین رازی برای رسیدن به جامعه ای آرمانی و عاری از ظلم وستم نگرشی اسوه گرا ارائه می کند . با توجه به اوضاع و شرایط حکومت در زمان نجم الدین وی نمی توانست صراحتاً از ارکان حکومت انتقاد کند بنابراین برای آنکه بتواند تصویری جامع از حکومت ارائه دهد و به نقد آن بپردازد پس از بیان برخی از ویژگی های حکومت داوود و سلیمان پادشاه را به جای ایشان می نشاند و بی آنکه معلوم کند منظورش از پادشاه کدامیک از فرمانروایان روزگار خویش است به صورت مطلق به ذکر وظایف پادشاه و وزیر و نکوهش لغزش ها و کجروی های حکومت و کارگزاران آن می پردازد. رعیت پروری و عدالت محوری را مهمترین رکن حکومت صالح می داند و معتقد است نظام هستی دستگاهی منظم و به هم پیوسته است که همگی برای معرفت جویی انسان آفریده شده است. از دیگر دغدغه های صاحب مرصاد العباد ساماندهی زندگی اجتماعی و مبارزه بایی عدالتی است که در جامعه آن روزگار بیداد می کند وی برخلاف سایر عرفا و صوفیه در مسائل سیاسی و اجتماعی نظرات تامل برانگیز و ویژه ای دارد .

واژگان کلیدی : مرصاد العباد ، فرهنگ سازی ، اسوه گرایی، رعیت پروری ، عدالت

*samsarhadi@yahoo.com

دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان.